

## EL LLENGUATGE

## L'any passat

La col·locació de l'adjectiu qualificatiu respecte al nom —abans o després— no es pot, certament, despatxar amb quatre ratlles. Ha estat objecte d'estudis minuciosos per part d'alguns tractadistes que han evitat, tanmateix, d'elaborar esquemes massa rigorosos o tancats, sabent que podrien ésser contradits amb exemples consagrats per l'ús. En general, es pot dir que l'adjectiu col·locat després del substantiu és determinatiu o especificatiu, és a dir, serveix per a excloure d'una afirmació tots els altres individus que poden ésser designats per aquell substantiu que no posseeixen la qualitat expressada per l'adjectiu, i col·locat abans és merament explicatiu o predicatiu, sense cap valor exclouent. També es diu que col·locat després té un caràcter objectiu, fred i impersonal, i que col·locat abans té un valor més subjectiu o emfàtic. Cal afegir-hi, encara, que no és únicament la col·locació respecte al substantiu allò que determina la funció de l'adjectiu, sinó també l'ús dels articles o demostratius, així com el fet d'escriure'l entre dues comes: en una frase com *La noia, ofesa, no li va dir res més*, l'adjectiu *ofesa* té un valor clarament predicatiu o explicatiu. També és usual de dir que el català no recorre tan sovint com el castellà a l'anteposició de l'adjectiu a fi d'emfasitzar-lo, a que nosaltres afegirem que aquest èmfasi la nostra expressió genuïna l'aconsegueix en molts casos per mitjà de la modificació adverbial.

Però, malgrat que, com hem dit, aquesta qüestió rebutja esquemes lògics massa rigorosos, és evident que hi ha casos concrets que no ens ofereixen dubtes i que si en la pràctica del llenguatge s'observen solucions discrepants és que són deguts a influències estranyes. És el cas de l'adjectiu *passat* determinant noms que designen períodes de temps, com *setmana, mes, any i segle*. Sempre s'ha dit —quan *passat* té realment una funció plenament determinativa— *la setmana passada, el mes passat, l'any passat i el segle passat*. Anàlogament, modificant l'adverbi *demà*, amb què resulta el conjunt adverbial *demà passat*. S'ha comentat sonvit que aquesta és precisament la forma genuïna del català, i no «passat demà». Però també sembla igualment rebutjable «el passat any» com s'avesen ara a dir alguns informadors radiofònics. Una cosa és *el passat any 1981*, en què *passat* no té valor determinatiu, però si exerceix aquesta funció, cal dir, sens dubte, *l'any passat*.

Albert Jané